

ISSN 2091-5187

SERVIS

ILMIY-AMALIY
JURNAL

№3

2026

SERVIS

ILMIY-AMALIY JURNAL 2026-yil, 3-soni

Muassis: Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

O‘zbekiston Matbuot va axborot agentligi tomonidan 2008-yil 31-dekabrda
0561-raqam bilan ro‘yxatga olingan.
O‘zR OAK Riyosatining 19.03.2017-y., 239/5-sonli qarori bilan e’tirof etilgan.

Tahririyat a’zolari:

Mas’ul kotib:

i.f.d., prof. M.Q.Pardayev

Muharrirlar:

i.f.d., dotsent F.A.Safarov
PhD, dotsent I.M.Pardayeva
PhD, I.Sh.Ernazarova

Texnik muharrir:

katta o‘qituvchi F.O.O‘roqov

Korrektor:

PhD, dotsent v.b.
T.I.Yahyoyev

Sahifalovchi:

PhD, dotsent v.b.
X.N.Ochilova

1 yilda 4 marotaba
chop etiladi.

**O‘zbekiston hududida
tarqatiladi.**

Tahririyat manzili:

140100, Samarqand shahar,
Amir Temur ko‘chasi, 9-uy,

tel.: +998(66)233-28-38,
+998(97)913-74-40

faks: +998(366)231-12-53
el.pochta:

samisiservis@mail.ru

Tahrir hay’ati raisi:

M.E.Po‘latov – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti rektori,
i.f.d., professor

Tahrir hay’ati raisi o‘rinbosari:

O.M.Pardayev – SamISI prorektori, iqtisod fanlari doktori,
professor

Tahrir hay’ati a’zolari:

M.M.Muxammedov – SamISI professori, iqtisod fanlari
doktori

D.R.Zaynalov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

O.M.Murtazayev – TDIUSF direktori, iqtisod fanlari doktori,
professor

M.R.Boltabayev – TDIU professori, iqtisod fanlari doktori

R.X.Ergashev – QarMII professori, iqtisod fanlari doktori

B.K.G‘oibnazarov – iqtisod fanlari doktori, professor

I.S.To‘xliyev – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

K.B.Urazov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

D.H.Aslanova – iqtisod fanlari nomzodi, professor

Q.J.Mirzayev – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

B.I.Isroilov – TDIU professori, iqtisod fanlari doktori

G.M.Shodiyeva – SamISI professori v.b., iqtisod fanlari doktori

S.N.Toshnazarov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

R.N.Normaxmatov – SamISI professori, texnika fanlari doktori

A.Bektemirov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

M.T.Alimova – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

Z.Dj.Adilova – TDIU professori, iqtisod fanlari doktori

Sh.O.Quvondiqov – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

L.N.Xalikova – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

F.A.Safarov – SamISI dotsenti, iqtisod fanlari doktori

A.M.Karimova – SamISI professori, iqtisod fanlari doktori

I.B.Mattiyev – SamISI professori, pedagogika fanlari doktori

B.F.Boronov – SamISI professori v.b., iqtisod fanlari doktori

A.N.Xoliqulov – SamISI professori, iqtisod fanlari nomzodi

X.A.Raximov – SamISI dotsenti, PhD

S.A.Babanazarova – SamISI dotsenti, PhD

X.N.Ochilova – SamISI dotsenti v.b., PhD

I.R.Berdikulova – SamISI dotsenti v.b., PhD

A.Q.G‘apparov – SamISI dotsenti v.b., PhD

MUNDARIJA:

NAZARIYA VA METODOLOGIYA	
Мамаюнус Қаршибаевич Пардаев, Баходир Ибрагимович Исроилов Олим Мамаюнусович Пардаев Ўзбекистон мустақиллигининг 35 йиллик тараққиёт йўлида эришилган натижаларнинг қисқача шарҳи	5
Мурод Мухаммедович Мухаммедов, Мамаюнус Қаршибаевич Пардаев, Меҳрангиз Олимовна Мамаюнусова Инсон ресурслари ва инсон капиталининг ўртасидаги фарқлар ва уларни ривожлантириш йўллари	13
Ibodulla Xasanovich Ibragimov, Larisa Alijonovna Musabaeva Logistikada operatsion samaradorlik: modellash va baholashga ilmiy yondashuvlar	20
SANOAT VA QISHLOQ XO‘JALIGI	
Durdona Dilshadbekovna Djalalova Qishloq xo‘jaligida innovatsion texnologiyalarni joriy etishni rag‘batlantirishning ahamiyati.	26
Абдухолик Эгамович Тангиров, Гулноза Абдулхолик қизи Абдулхолиқова Чўл-яйлов чорвачилигини барқарор ривожлантириш учун инновацион технологиялар: иқтисодий ва тиббий аҳамияти	29
Мадина Мурадхановна Хашимова Тоғли ҳудудлар жозибадорлигини табиий ресурслар мавжудлиги асосида баҳолаш	32
Shahnoza Abdirashitovna Po‘latova Sut mahsulotlarini barqaror ishlab chiqarishda agroklastlar faoliyatini takomillashtirishning dolzarb masalalari	35
Javohir Xamroqul o‘gli Jurayev Sanoat korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish mexanizmini takomillashtirish	39
Iroda Turdibayevna Kudratova Mamlakatimizda paxta-to‘qimachilik klasterlarida agroservis samaradorligini oshirish yo‘llari	44
INNOVATSIYA VA RAQAMLI IQTISODIYOT	
Rayxona Sadriddinovna Amriddinova Sun‘iy intellekt va onlayn baholashlar davrida raqamli turistik xulq-atvor tahlili	50
Нилуфар Зиябаевна Юлдашова Оценка результативности инновационных моделей в условиях сельской местности	52
Timur Ibodullaevich Ibragimov Logistika sohasida raqamli ko‘nikmalarni shakllantirish muammolari va yechimlari	57
Zuhriddin Sanjar o‘g‘li Rashidov Raqamli texnologiyalar ta‘sirida mehnat resurslari samaradorligini baholash ko‘rsatkichlarini takomillashtirish	61
Нажмиддин Раҳматуллаевич Абдувоҳидов Савдо ва хизмат кўрсатиш соҳасида яширин иқтисодиётни олдини олиш борасида рақамлаштириш йўналишлари	66
Nilufar Abdaxatovna Abduqodirova Samarqand viloyatida raqamli transformatsiyasi: holati, tarkibi va samaradorligini baholash	70
Farxod Faxriddinovich Ulugmurodov Samarqand viloyatida elektron savdo xizmatlarining innovatsion rivojlanish holati va istiqbollari	74

INNOVATSIYA VA RAQAMLI IQTISODIYOT

Rayxona Sadriddinova Amriddinova – SamISI, Turizm kafedrası professori v.b.

SUN'IY INTELLEKT VA ONLAYN BAHOLASHLAR DAVRIDA RAQAMLI TURISTIK XULQ-ATVOR TAHLILI

Annotatsiya. Maqolada sun'iy intellekt, onlayn sharhlar va ijtimoiy tarmoqlarning zamonaviy turistik qaror qabul qilish jarayoniga ta'sirini xalqaro sohaviy hisobotlar asosida tahlil qilindi. Aniqlangan “raqamli ishonch paradoksi”, ya'ni SI ga yuqori qiziqish va past ishonch, O'zbekiston turizm sohasi uchun aniq amaliy takliflar shaklida qayta ishlandi.

Kalit so'zlar: O'zbekiston, sun'iy intellekt, raqamli turistik xulq-atvor, onlayn sharhlar, foydalanuvchi kontenti, raqamli ishonch, onlayn obro' boshqaruvi, mehmondo'stlik.

Kirish. Zamonaviy turist sayohatni rejalashtirishni endi turagentlikka tashrif buyurishdan emas, balki Instagram va TikTokda destinatsiyani “kashf etish”, TripAdvisorida sharhlarni o'qish, SI-yordamchidan maslahat so'rash va OTA-platfomalarda narxlarni solishtirishdan boshlaydi. 2000- yillar boshida chiziqli bo'lgan qaror qabul qilish jarayoni bukletlar, telefon qo'ng'iroqlari, turagentlik maslahati bugungi kunda o'nlab raqamli kanal va kontent formatini qamrab oluvchi ko'p bosqichli tajribaga aylandi. Booking.com ning “Global AI Sentiment Report” tadqiqotiga ko'ra, turistlarning 89 foizi sayohatni rejalashtirishda sun'iy intellektdan foydalanishga qiziqish bildiradi, biroq atigi 6 foizi SI ga yakuniy qarorni to'liq ishonib topshirishga tayyor va faqat 12 foizi SI ga marshrutni to'liq mustaqil shakllantirish huquqini berishga rozi. Yuqori qiziqish va past ishonch o'rtasidagi ushbu nomutanosiblik zamonaviy raqamli turistik xulq-atvorning tuzilmaviy xususiyati bo'lib, u sohaga SI texnologiyalarini joriy etishning optimal modelini ya'ni insonni mashina bilan almashtirish emas, balki inson xizmatini raqamli vositalar bilan kuchaytirishni belgilaydi.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. SI texnologiyalarining mehmondo'stlik sohasidagi qo'llanilishi va raqamli ishonch muammosi so'nggi yillarda xalqaro tadqiqotlarning markaziy mavzusiga aylandi. Cornell Hospitality Research 42 ming turistik o'zaro ta'sirni tahlil qilib, “texnologik paradoksallik” konsepsiyasini taklif etdi, ya'ni mehmon SI ning tezligi va aniqligini qadrlaydi, biroq faqat insonga xos iliqlik va empatiyani ham talab qiladi. Tadqiqotchilar taklif etgan gibril xizmat arxitekturasiga ko'ra, SI odatiy, axborot va tranzaksion so'rovlarni qayta ishlashi, inson esa hissiy muloqot, nostandart vaziyatlarni hal qilish va “unutilmas lahzalar”ni yaratishni o'z zimmasiga olishi kerak. Bu yondashuv bank, tibbiyot yoki yuridik xizmatlardan farqli o'laroq, turistik tajribaning o'ziga xos — hissiy, bashorat qilib bo'lmaydigan va kontekstga bog'liq tabiati bilan izohlanadi.

Tadqiqot metodologiyasi. Maqolada xalqaro sohaviy hisobotlar (Booking.com, Allied Market Research, Expedia Group, TripAdvisor, Cornell Hospitality Research, BrightLocal, Stackla) ikkilamchi tahlili hamda kontent-tahlil usuli qo'llanilgan, bu aniqlangan tendensiyalarni O'zbekiston turizm sohasining joriy holati bilan qiyosiy taqqoslash imkonini berdi.

Tahlil va natijalar. Allied Market Research ma'lumotlariga ko'ra, turizm va mehmondo'stlikdagi SI-yechimlar bozori 2023-yilda 116,4 milliard AQSh dollarini tashkil etib, 2032-yilga borib 1 174 milliard dollarga yetishi, yillik o'sish sur'ati esa 29,6 foizni tashkil etishi kutilmoqda. Turistlarning 74 foizi destinatsiya haqida ma'lumot izlashda, 61 foizi esa restoran va faoliyat tanlashda SI dan foydalanadi (1-jadval). Onlayn sharhlarning ta'siri ham xuddi shunday yuqori: Expedia Group ma'lumotlariga ko'ra, iste'molchilarning 76 foizi yuqori reytingli mehmonxona uchun ko'proq to'lashga tayyor, TripAdvisor esa reytingdagi bitta qo'shimcha ball bron qilish ehtimolini 14 foizga oshirishini aniqlagan. Cornell tadqiqotiga ko'ra, besh balllik shkalada reytingning bir ballga oshishi mehmonxonaga ADR ko'rsatkichini band bo'lishni yo'qotmasdan 11,2 foizga oshirish imkonini beradi. Shu bilan birga, foydalanuvchi tomonidan yaratilgan vizual content, ya'ni mehmonlarning haqiqiy fotosurat va videolari endi professional marketing materiallaridan ko'ra ishonchliroq qabul qilinadi. Stackla ma'lumotlariga ko'ra, turistlarning 79 foizi bunday kontentga brendlashtirilgan reklamaga nisbatan ko'proq ishonadi.

Turizm sohasidagi AI-vositalarning tasnifi va O‘zbekiston uchun salohiyati

AI-vosita	Asosiy funksiyasi	Texnologiya yetuklik darajasi	O‘zbekiston uchun salohiyat
Chat-botlar va virtual yordamchilar	Savollarga javob, bron qilish, navigatsiya, tarjima	Yuqori	Ko‘p tilli bot: UzTourism, mehmonxonalar
Tavsiya tizimlari	Joylashtirish, restoran, faoliyat bo‘yicha shaxsiylashtirish	Yuqori	“Visit Uzbekistan” platformasida joriy etish
Dinamik narxlash	Revenue management, band bo‘lishni optimallashtirish	Yuqori	Samarqand, Buxoro mehmonxonalarida joriy etish
Kompyuter ko‘rishi	Oqim tahlili, navbat, xavfsizlik nazorati	O‘rta	Registon, Labi-hovuz, Ichan-qal’a
Sharhlarni NLP tahlili	Obro‘ monitoringi, sharhlar tonalligi	Yuqori	O‘zbekiston mehmon-xonalari obro‘sini kuzatish

O‘zbekiston uchun bu tendensiyalar ikki tomonlama ahamiyatga ega. *Birinchidan*, mamlakatning eng raqobatbardosh nomoddiy aktivi — mehmondo‘stlik an‘anasi aynan “texnologik paradoksallik” nazariyasi ta’kidlagan insoniylikni ta’minlaydi, shu sababli raqamli transformatsiya vazifasi mehmondo‘stlikni almashtirish emas, balki uni SI vositalari — til to‘sig‘ini bartaraf etish, marshrutni soddalashtirish orqali kuchaytirishdan iborat bo‘lishi kerak. *Ikkinchidan*, onlayn obro‘ boshqaruvida jiddiy bo‘shliq mavjud, mamlakatimizdagi mehmonxonalarining mehmonlar sharhlariga javob berish ko‘rsatkichi atigi 31 foizni tashkil etadi, bu jahon o‘rtachasidan (58 foiz), shuningdek Turkiya (67 foiz) va Gruziya (54 foiz) ko‘rsatkichlaridan sezilarli darajada past.

Xulosa va takliflar. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, raqamli turistik xulq-atvorni boshqarish ikki yo‘nalishda amalga oshirilishi lozim.

Birinchidan, milliy “Visit Uzbekistan” platformasi va mehmonxonalar darajasida ko‘p tilli SI-yordamchi va shaxsiylashtirilgan tavsiya tizimlarini joriy etish, buni insoniy mehmondo‘stlik bilan uyg‘unlashtirgan holda amalga oshirish zarur. Jumladan, Registon, Labi-hovuz va Ichan-qal’a kabi yuklama yuqori bo‘lgan tarixiy markazlarda kompyuter ko‘rish texnologiyalari asosida tashrif buyuruvchilar oqimini kuzatish alohida ustuvorlik kasb etadi.

Ikkinchidan, onlayn obro‘ boshqaruvi milliy ustuvorlikka aylantirilishi kerak: mehmonxonalar uchun sharhlarga javob berish bo‘yicha minimal standart joriy etilsa, xalqaro tajriba ko‘rsatganidek, reyting 0,3–0,5 ballga oshishi va, natijada, bron qilish konversiyasi sezilarli darajada yaxshilanishi mumkin. Ikkala yo‘nalish ham alohida emas, balki yaxlit raqamli mehmondo‘stlik strategiyasining tarkibiy qismlari sifatida rivojlantirilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Амриддинова Р.С., Бердимуродов А.Ш. Международный гостиничный бизнес. Учебник. СамИЭС - Самарканд.: Изд-во ООО «СТАР-SEL», 2026 – 545 стр.
2. Amriddinova R.S. Сатуллаев А.Д. Возможности применения искусственного интеллекта в международных гостиницах. Инновационная Экономика. Научно-практический электронный журнал. Published Online: November 1, 2025.
3. Booking.com. The Global AI Sentiment Report. — Amsterdam, 2025. <https://news.booking.com/bookingcom-releases-the-global-ai-sentiment-report/>
4. Allied Market Research. AI in Travel and Hospitality Market, 2023–2032. — 2024. — URL: <https://www.alliedmarketresearch.com>
5. Expedia Group. Traveler Value Index 2025. <https://www.expediagroup.com>

6. TripAdvisor. TripAdvisor Insights Report 2025. <https://www.tripadvisor.com/insights>
7. Cornell University, School of Hotel Administration. Cornell Hospitality Research: The Technological Paradox in Hospitality. — Ithaca, NY, 2024. <https://www.hotelschool.cornell.edu>
8. BrightLocal. Consumer Review Survey 2025. <https://www.brightlocal.com/research/>
9. Stackla. Consumer Content Report 2025. <https://stackla.com>
10. ReviewPro (Shiji Group). Guest Experience Benchmark Report 2025. <https://www.reviewpro.com>
11. Phocuswright. Digital Travel Survey 2025. <https://www.phocuswright.com>
12. UN Tourism. Digital Tourism Report 2025. <https://www.untourism.int>

Р.Амриддинова	R.Amriddinova
Анализ цифрового туристского поведения в эпоху искусственного интеллекта и онлайн-оценок	Digital tourism behavior analysis in the era of artificial intelligence and online evaluations
Аннотация. В статье на основе международных отраслевых отчётов анализируются влияние искусственного интеллекта, онлайн-отзывов и социальных сетей на современный процесс принятия решений в сфере туризма. Выявленный "парадокс цифрового доверия" – высокий интерес к ИИ при низком уровне доверия к нему – был переработан в конкретные практические рекомендации для туристической отрасли Узбекистана. Ключевые слова: Узбекистан, искусственный интеллект, цифровое поведение туристов, онлайн-отзывы, пользовательский контент, цифровое доверие, управление онлайн-репутацией, гостеприимство.	Abstract. Based on international industry reports, the article analyzes the impact of artificial intelligence, online reviews, and social media on the modern decision-making process in the tourism sector. The identified "paradox of digital trust" - high interest in AI while maintaining low trust in it - has been transformed into specific practical recommendations for Uzbekistan's tourism industry. Keywords: Uzbekistan, artificial intelligence, digital tourist behavior, online reviews, user content, digital trust, online reputation management, hospitality.

Нилуфар Зиябаевна Юлдашова – и.о. доцента СамИЭС, PhD

ОЦЕНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ ИННОВАЦИОННЫХ МОДЕЛЕЙ В УСЛОВИЯХ СЕЛЬСКОЙ МЕСТНОСТИ

Аннотация. Статья посвящена исследованию подходов к определению результативности инновационных моделей, применяемых для развития сельских территорий Республики Узбекистан. В исследовании рассмотрены сущность инновационных моделей территориального развития, систематизированы критерии и показатели, позволяющие определить их экономическую, социальную и экологическую результативность. Отдельный акцент сделан на использовании цифровых решений в сельском хозяйстве, внедрении элементов точного земледелия, применении технологий эффективного использования водных ресурсов, а также расширении деятельности агрокластеров. Ключевые слова: технология, результативность, эффективность, сельская местность, инновации, инновационные модели, сельское хозяйство, цифровизация, аграрный сектор, устойчивое развитие, агрокластеры.
--

Введение. В современных условиях инновационное развитие является одним из ключевых факторов устойчивого экономического роста любой страны. Особенно важную роль инновации играют в развитии сельской местности, поскольку сельские территории обеспечивают производство продовольствия, являются источником сырья для перерабатывающей промышленности и создают рабочие места для значительной части населения. В период структурных преобразований экономики и обновления аграрного сектора внедрение инноваций становится одним из ключевых факторов повышения эффективности сельскохозяйственного производства. Использование новых технологических решений способствует росту производительности, более рациональному

ISSN 2091-5187

œ “SERVIS” œ

Jurnal Samarqand iqtisodiyot va servis instituti tahririyat
bo‘limida nashrga tayyorlandi.

08.09.2026 yilda terishga berildi. 25.09.2026 yilda bosishga ruxsat etildi. Ofset
bosma qog‘ozi. Qog‘oz bichimi 60x84_{1/8}. “Times” garniturasini. Ofset bosma usuli.
Shartli bosma tabog‘i 15,6. Hisob-nashriyot
tabog‘i 14,68. Adadi 100 nusxa. Buyurtma №0169A/26

Samarqand iqtisodiyot va servis institutining
matbaa bo‘limida chop etildi.
Litsenziya № 025316.
Reestr № X-119112.

Manzil: Samarqand shahri, Shoxruh ko‘chasi, 60-uy.

© Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, 2026.